

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 45 Volume: 9 Issue: 45

Ağustos 2016 August 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÇİZGİ FİLMLERDE VERİLEN EĞİTİMSEL MESAJLAR; TRT ÇOCUK KANALI ÖRNEĞİ
CARTOONS FILM THE EDUCATIONAL MESSAGES; TRT CHILDREN'S CHANNEL SAMPLE

Uğur DEMİRAL*
Emre YAMANER**
Nurcan SÜKLÜM**

Öz

Dünya geleceğini şekillendirirken geleceğin sahibi olan çocukların iyi eğitilerek daha iyi bir dünya da yaşamaları için eğitimin, insanın dünyaya geldiği andan itibaren başlayıp, ölene kadar devam ettiği bir süreç olduğunu unutmamak gerekiyor. İyi yetişmiş bireylere sahip olabilmek için eğitimin temellerinin sağlam olması gerekmektedir. Eğitim her dönem ve her yerde çok zor bir iş olduğu için sürekli yeni öğretim teknikleri denenmektedir. Teknolojinin ilerlemesi ile eğitimde etkinliğin ve verimliliğin artması için teknolojinin getirdiği imkanlardan sonuna kadar yararlanılmaktadır. Bu imkanlar arasında çocuk eğitimi için televizyonda çizgi filmlerinde kullanıldığı görülmektedir. Çalışmamızda TRT çocuk kanalından seçilmiş 21 adet çizgi film incelenmiş ve her bir çizgi film en az bir defa izlenmiştir. TRT çocuk kanalında 4 ayrı yaş grubuna yönelik çizgi filmlerin olduğu ve reklam verilmediği tespit edilmiştir. Çizgi filmlerde her yaş grubuna uygun mesajlar ve yaş grubunun anlayabileceği şekilde konular eğlendirici ve eğitici bir biçimde yayınlanmaktadır. Çocuklar çizgi filmleri, tüm dikkatlerini vererek izledikleri için verilen mesaj ve gösterilen davranış biçimlerini anında öğrenebilmektedir. Bu yönüyle çizgi filmlerden, eğitime önemli katkı sağlayacak bir araç olarak faydalanmak çok doğru bir seçim olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Eğitim, Çizgi Film, Televizyon.

Abstract

In shaping the future of the world, it should be kept in mind that education is a process starting from the birth to the death of person to ensure that the children who are the owner of future can live in a better world. To have well -trained people, the bases of education should be bold. As education is very a difficult issue in every period and in every place, the new education techniques are tried continuously. The opportunities gathered by technology to increase the effectiveness and productivity in education with advancement of technology. Among the opportunities, cartoons are used in TV for children education. In our study, 21 cartoon movies were investigated from TRT Kids channel and each of the movies was watched at least for one time. It was determined that there are the cartoon movies for 4 different age groups and there is no commercial film in TRT Kids channel. In cartoon movies, the messages for all age groups and the issues to be understood by each age group are broadcasted in entertaining and educating manner. Children can instantly learn the delivered message and displayed behavior patterns because they watch all the cartoon movies by giving full attention. Thus, it would be a good choice to use the cartoon movies as a tool to ensure important contributions for education.

Keywords: Child, Education, Cartoons Film, Television.

1- GİRİŞ

Televizyonlar günümüzde en yaygın kitle iletişim aracı olarak insanları hem görsel hem de işitsel olarak uyarmaktadır. Bu yönüyle televizyonlar dünyaya açılan bir çeşit pencere görevini üstlenmektedir. Görsel ve işitsel duylara hitap eden televizyon çocukları içine çekerek derinden etkilemektedir. Tüm dikkatini televizyona veren bir çocuğa doğru mesajlar ve doğru bilgiler verilerek televizyonu çok faydalı bir araç olarak kullanmak mümkündür. Çocuklar tüm dikkatlerini vererek televizyon izlerken bu durumdan faydalanılarak televizyonu bir eğitim aracı olarak kullanabiliriz. Bu sayede çocuklar eğlenirken, daha kolay öğrenebileceklerdir. Çocukların severek izleyecekleri ve severek izledikleri çizgi filmlerde bir eğitim metodu ve aracı olarak kullanmak çok faydalı olacaktır. Çizgi filmler görsel eğitimin ilk basamağını oluşturmaktadır. Çocukları eğlendirerek yeni kelimeleri, kelime telaffuzlarını, farklı coğrafyaları, kültürel çeşitliliği, cesareti, sevgiyi, aşkı, söz dinlemeyi, farklı hayvanları ve benzeri birçok temada çocukların anlayabilecekleri düzeyde bilgileri öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Her ne kadar televizyonu faydalı bir araç olarak kullanmak istesek de, çocukları mümkün olduğu kadar televizyondan uzak tutmakta fayda vardır. Çünkü televizyon belli bir yerden sonra çocukları ipnotize etmiş gibi kendine çekerek bağlamakta ve çocukları gerçek dünyadan sanal dünyaya çekmektedir.

Çocukların televizyon izlemeleri kaçınılmaz olduğu durumlarda, içeriği sakıncalı, şiddet içerikli, olumsuz gelişim örnekleri içeren çizgi filmlerden ve programlardan uzak tutmakta fayda vardır. Çocuklar

* Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, Sungurlu MYO.

** Okt., Hitit Üniversitesi, Sungurlu MYO.

*** Yrd. Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, Sungurlu MYO.

izledikleri çizgi film kahramanlardan çok derinden etkilenebilmektedirler. Çocuklar çizgi film kahramanlarının gerçek mi, hayal mi olduğunu tam olarak kavrayamayabilirler. Bu durumda çizgi filmin etkisinde kalan çocuğun davranışlarında zamanla farklılaşma olduğu görülebilmektedir. Çizgi film kahramanı ile kendini özdeşleştiren çocuklar bulunduğu ortamdan kendisini soyutlayarak, kendini çizgilerin büyülü dünyasına taşımaktadır. Büyülü dünya da olumlu ve olumsuz olmak üzere birçok davranışlar sergileyebilmektedirler. Çocuklar aldıkları rol modellere göre olumlu ve olumsuz davranışları sergilemektedir. Unutulmamalıdır ki çocuklar sevdiği çizgi film karakterlerini taklit ederler.(Yağlı, 2013: 709) Genelde çocuklar iki yaş civarında taklit yapmaya ve karakter oyunları oynamaya başlarlar. Çocuklar çizgi filmlerdeki gibi tanıdıkları karakterler ile özdeşleşerek kim olmak istiyorlarsa öyle davranışlar sergileyebilmektedirler. Eğitici ve öğretici nitelikteki çizgi film karakterleri, çocukların seçmesi gereken rol modellerdir. Olumsuz ve zarar verici karakterleri rol model alan çocukların gelişimlerinde ve davranışlarında olumsuzluklar görülebilmektedir.

Çocukların zihinsel ve sosyo-dünyasal gelişimleri için özleştikleri karakterle kurdukları oyunlar faydalı olabilmektedir. Seçtiği karakterin yerine geçen çocuk, o karakterin bakış açısını anlamaya çalışır. Bu tür oyunlar sayesinde çocukların sadece zihinsel ve yaratıcı düşünme becerileri gelişimleri değil aynı zamanda empati duyguları da gelişim gösterir. Çocuklar yerine geçtiği kahramanın nasıl baktığını, konuşma stilini, düşünce yapısını ve davranışlarını keşfetmesi gerekir. Çocuklar oluşturdukları hayal dünyalarında bağımsız olma sürecini yaşarken, ailelerinin kontrolünden de kaçacak bir alan oluşturmaktadırlar. Bu hayal dünyalarında çocuklar yaşadıkları yoğun duyguların yansıması olarak, sevgi, kızgınlık ve engelleme gibi duygularla baş edebilme yolunu da öğrenirler. Oluşturdukları hayal dünyalarında, en güçlü, en hızlı yada en güzel karakterlerin yerine geçerek gerçek dünyada yaşadıkları korku, yetersizlik, güçsüzlük gibi duygularını yansıtmış ve büyük oranda boşaltmış olurlar. Küçük çocuklar çizgi film karakterlerinin yerine geçme oyunlarını çok ciddiye alırlar. Bu durumda çocukların kendilerine zarar vermemesi önemlidir. Çünkü çocuklar neyin gerçek neyin hayal olduğunu ayırt edememektedir. Burada aileye düşen görev ise çocuğun kendine zarar vermesini önlemek ve gerçekle hayal arasındaki farkların çocuğa anlatılmasıdır. Çocuğun bu durumu kendisinin fark etmesinin sağlanmasıdır.

Birçok aile çocukları ile yeteri kadar kaliteli zaman geçirmemektedir. Çocukların evde televizyon izlemesi, video oyunları oynaması temel eğlence aracı haline gelmiştir. Araştırmalar göstermektedir ki hareketli görüntüler çocukların ilgisini artırmakta ve yaratıcılık, iletişim birlikte iş yapma gibi becerilerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. (Ying, Blanchfield, Stone, 2010: 2)

Mustika Ratna Pratiwi 2010 Yılında Yazmış Oluşu Tezinde "Improving Pronunciation Ability Using Cartoon Films" çizgi filmlerin telaffuz yeteneklerinin gelişimine etkilerini incelemiş, kelime telaffuzlarının daha kolay ve daha rahat anlamalarını yardımcı olduğunu belirtmiştir. Farklı kelimeleri öğrenmelerini, farklı yollarla kelime ve telaffuzları öğrenebileceklerini, Telaffuz kabiliyetlerinin gelişmesine yardımcı olduğunu ifade etmektedir.

Birçok araştırmacı ortaya koymaktadır ki animasyonlar öğrenmede hafızaya destek olmaktadır. Animasyonlardaki görsellerin temsil ettiği bilgilerin uygun bir şekilde hafızada tutulduğu ve yeni bilgilerle birleştirebildiğini göstermektedir. (Ainsworth, 2008: 45)

Kimya öğretimi ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre karikatürlerin öğrenmeye etkileri incelenmiş ve bu araştırmaya göre; Karikatürler sınıftaki öğrencilerin çabuk ilgisini çekmekte önemli yardımcı olmakta ve ilgilerini beslemektedir. Karikatürler ve mizah eğitim öğretime fayda sağlamaktadır. Az bir yazı kullanarak anlatılmak istenen fikirler görsel çekicilik kullanılarak verilmektedir. Karikatürler eğitim de önemli bir yere sahiptir. Eğlenceli görsellerle sunum yapılarak dikkat çekilmekte ve öğrenme ve öğrencilerin katılımı artırılmaktadır. (Gafoor,2013: 5) Karikatürler ilk ve orta dereceli öğrencilere bilim öğretmekte geleneksel yöntemlere göre daha başarılı olmaktadır. Öğrenciler mizah sayesinde motive olmakta ve yaratıcılıkları için fırsat bulmaktadırlar. (Sallis, Rule, Jennings, 2009: 25)

2-VERİ VE YÖNTEM

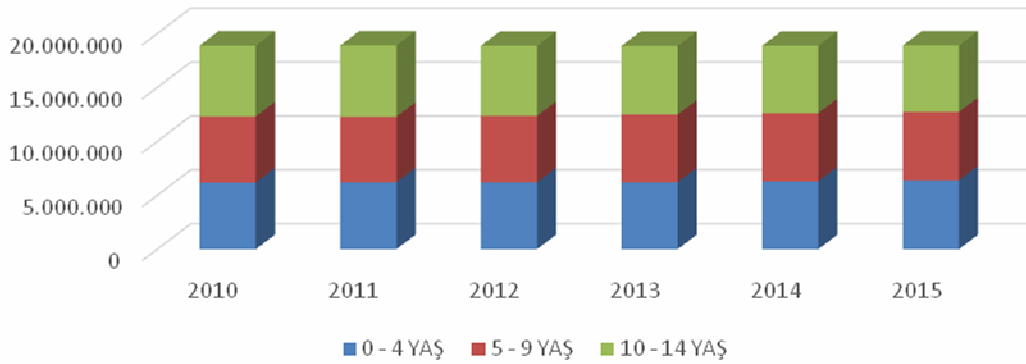
Televizyonda yayımlanan çizgi filmlerin, çocukların eğitimi konusunda işledikleri temaları/mesajları tespit etmeye yönelik TRT Çocuk seçilmiştir. Seçilme nedeni kanalda reklam yayınlanmıyor olması, ticari kaygıdan uzak faydalı çizgi filmlerin yayınlanıyor olması düşüncesinin hakim olmasındandır. Hitit Üniversitesi bünyesinde tamamlanmış B.A.P projesi kapsamında çizgi film yapımı araştırılmıştır. Araştırmada çizgi filmlerin verdikleri mesajlar, senaryo oluşturulması, senaryoya uygun karakterler ve hitap edilen gruba yönelik anlaşılabilir bir dil kullanımı ele alınmıştır. Bu bağlamda TRT Çocuk kanalındaki çizgi filmler araştırmamıza konu seçilmiştir. 3-5 yaş aralığına yönelik 12 adet çizgi film/program yayında bulunmaktadır. Çalışmamızda 6 adet çizgi film inceleye alınmıştır. 6-8 yaş aralığına yönelik 12 adet çizgi film/program yayında bulunmaktadır. Çalışmamızda 9 adet çizgi film incelemeye alınmıştır. 9-11 yaş aralığına yönelik 12 adet çizgi film/program yayında bulunmaktadır. Çalışmamızda 5 adet çizgi film incelemeye alınmıştır. 12 yaş ve üzerine yönelik 1 adet çizgi film yayınlanmaktadır.

Çalışmamızda 1 çizgi film üzerinde incelemelerde bulunulmuştur. Yapılan inceleme sonucunda TRT Çocuk kanalında 4 ayrı yaş grubuna yönelik çizgi filmler ve programlar olduğu tespit edilmiştir. Yayınlanan çizgi filmlerin genelde eğlendirirken eğitici olmasına özen gösterilmiştir. Her yaş grubuna farklı çizgi filmler yayınlanmak suretiyle de her grubun farklılıklarına göre eğitici ve bilgilendirici içerikli çizgi filmler oluşturulduğu tespit edilmiştir. Türkiye'deki 0-4 yaş grubu, 5-9 yaş grubu ve 10-14 yaş grubu çocukların nüfusunun son beş yıllık büyüme /küçülme rakamlarına bakılmıştır. Çizgi film izleyen kitlenin büyüklüğü tespit edilmiştir. Çizgi filmlerin etki alanının büyüklüğüne bakılarak çizgi filmlerin eğitim materyali olarak kullanılmasının önemi ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmamızda bulunan rakamlar çalışmamız esnasında TRT Çocuk kanalında gösterimde bulunan program ve çizgi film sayılarını vermektedir. Daha sonra eklenen ve çıkarılan program ve çizgi filmler bu sayılar içerisinde yer almamaktadır.

2010-2015 YILLARI YAŞ GRUPLARINA GÖRE TÜRKİYE NUFÜSÜ

YIL	0 - 4 YAŞ	5 - 9 YAŞ	10 - 14 YAŞ
2010	6 178 723	6 131 118	6 568 741
2011	6 199 824	6 084 146	6 602 605
2012	6 198 957	6 158 964	6 499 258
2013	6 206 415	6 271 234	6 372 165
2014	6 294 533	6 315 628	6 252 269
2015	6 381 516	6 337 719	6 166 985

2010-2015 YILLARI YAŞ GRUPLARINA GÖRE TÜRKİYE NUFÜSÜ

TRT Çocuk Kanalında Yaş Gruplarına Göre Yayınlanan Çizgi Film Sayıları

Yaş Grubu	Çizgi Film Sayısı (adet)
3-5 yaş	12
6-8 yaş	12
9-11 yaş	12
12 - +	1

3-TRT ÇOCUK KANALINDAKİ ÇİZGİ FİMLER

TRT-Çocuk kanalında 21 ayrı çizgi film incelenmiştir. Ayrıca her bir çizgi film en az bir defa izlenmiştir. İncelenen çizgi filmler yaş kategorilerine göre sınıflandırılmıştır. Çizgi filmlerin içerikleri, faydalı yönleri ve vermek istediği mesajlar tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir.

TRT ÇOCUK 3-5 YAŞ GRUBU ÇİZGİ FİMLER			
Çizgi Film	İçerik	Faydaları	Verilen Mesaj
ÇATLAK YUMURTA	Eski bir yapım olan zeytin ve liman kardeşlerin yeni versiyonu çatlak yumurta.	Kardeş olma olgusunun eğlenceli bir şekilde gösterildiği kavga ettiklerinde bile nasıl barışılacağını anlatan bir çizgi film	Bir kardeşler nasıl anlaşılabilir tartışmalar ve kavgalarda nasıl barışılabilir eğlenceli bir şekilde anlatılmıştır.
ÇİZGİ FİLM MAKİNASI	Hayal gücü uzmanları çocuklarımızın çizdiği benzersiz resimleri, durmaksızın eğlenceli çizgi filmlere dönüştürüyor. Adı da Film Makinesi. Bu makinede hayal gücü konuşuyor, çizgiler ve renkler hayat buluyor. Çocukların çizdikleri kocaman bir dünyaya dönüştürüyor.	Bu projede çocuklardan alınan resimlerin hayata geçirilmesi amaçlanmış ve çocuklardan alınan resimler çizgi film yapılarak çocukların hayal güçleri beyaz perdeye yansıtılmıştır.	Çocuklara hayal güçleriyle neler yapılabileceğini anlatan ve hayata geçiren bir yapım.
DODOHANDO	Oyun hamurlarının birbirinden eğlenceli ve rengârenk maceralarını anlatan bir çizgi film.	Oyun hamurlarıyla çeşitli figürler yapılır ve çocukların hayal güçlerini hayata geçirir.	Oyun hamurlarıyla çeşitli ve eğlenceli figürler yapıp çocuklardaki hayal gücünü hayata geçirmesi amaçlanmıştır.
KUZUCUK	Zamanının çoğunu arkadaşları Horoz, Leylek, Köstebek ve Ördek ile oyunlar oynayarak geçiriyor. Onlarla vakit geçirirken hem çok eğleniyor hem de onlardan çok şey öğreniyor. Bazen arkadaşlarıyla sorun yaşadığı da oluyor ama sonunda hep birlikte üstesinden geliyor. Çünkü onlar birbirlerini çok seviyorlar.	Faydalı arkadaşlığın önemi sevgi bağları ve karşılaşılan sorunlarla iyi arkadaşlık sonucu üstesinden rahatça gelebilme öğretisi amaçlanmıştır.	Olumlu arkadaşlık bağları ve sevginin gücü mesajı verilmiştir.
MİNİ MİNİ HOTOSLAR	Nado, Maayo, Ara, Şiro ve Joa. Mini mini bu Hutoslar'ın minik olmasına minikler ama birbirlerine çok bağlılar. Hepsi ayrı bir yetenek, ayrı bir güzellik. Birlikte her gün yeni yerler keşfedip, zorluklarla başa çıkarak yepyeni bilgiler öğreniyorlar.	Arkadaşlık bağlarının önemi, sürekli yeni yerler keşfedip yeteneklerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yapım	Arkadaşlık bağları kuvvetli olduğunda eğlencenin ve yetenek gelişiminin öneminden bahsediliyor.
PEPEE	Annesi, babası, çok sevdiği kardeşi Bebee, ninesi ve dedesi ile her zaman sevginin doyasıya yaşadığı bir ailesi var Pepee'nin. Meraklı mı meraklı bir çocuk. Öğrenmesi gereken o kadar çok şey var ki! Bu merakı sayesinde, en yakın arkadaşları Şila, Zulu, Köpüş ve Kalem ile birlikte her gün yeni bilgiler öğreniyorlar. Aile ve arkadaş sevgisinin ön plana çıktığı Pepee'de hayat, yeni keşiflerle dolu kocaman bir oyun alanı haline geliyor.	Türk kültürünü yaşatması ve öğretmesi çocuklar için çok faydalı ve aynı zamanda aile ve arkadaş sevgisi ön plana çıkıyor fakat çok küsmesi ve yemek yememesi olumsuz durumlar teşkil ediyor.	Verilen mesaj Türk kültürünü yansıtması, dostluk, arkadaşlık aile olgularını ön plana çıkarması ve meraklı olduğu için farklı bilgiler edinilmesi öğretilmiştir.
6-8 YAŞ GRUBU ÇİZGİ FİMLER			
Çizgi Film	İçerik	Faydaları	Verdiği Mesaj
	Şehirden kaçan güvercin Pali'nin ormandaki diğer	Şehirden ormana kaçmasıyla doğal hayatın öneminden	Doğal hayatın güzelliklerinden ve

ÇILGIN ORMAN	hayvanlar Karga, Sincap Kral, Mavi, Sarı, Baykuş, Geveze ile yaşadığı maceralar.	bahsetmektedir. Ormandaki diğer hayvanlar hakkında bilgi verip, tanıtıp onları sevdirmektedir.	hayvanların ne kadar güzel varlıklar olduğundan bahsediliyor.
DORU	Yıllardan beri sürdürülen yıllık, atların kaderidir... Yaşını doldurmuş atlara artık bakacak gücü olmayan sahipleri, kışın dağlara bırakılmaktadırlar. Bu atlar, kışı dağda geçirebilirlerse, bir dahaki yaza, yeniden daha güçlü bir şekilde çalışabilecek duruma gelmektedirler. Dorukısarak da bu kadere yaşayacak atlardan biridir. Doru, bu nedenle çok erken tanışır yıllık geleneğiyle. Doru daha koşmayı bile doğru dürüst öğrenememiş bir taydır. Annesiz yaşamak için henüz çok küçüktür. Ancak doğuştan getirdiği yeteneklerden, özgüven ve özgür ruhlu oluşu, onu diğer taylardan farklı kılmaktadır. Doru'nun annesi Dorukısarak ise artık yaşlanmıştır. Yılık onu beklemektedir.	Doru ve annesi zorluklarla nasıl başa çıkacağını anlatmıştır. annelik ve evlat olma olgusunu vurgulanmıştır.	Aile olma olgusunu ve bu bağlarla zorluklardan nasıl kurtulduğunu anlatır.
RAFADAN TAYFA	İstanbul'da bir mahalle. İşte bu mahallenin tam da ortasında bizim Rafadan Tayfa. Akın, Kamil, Hayri ve Mert. Sevim, Hale ve Basri Amca. Mahallende kim varsa burada da onlar var. Çık bir bak istersen! Mahalle yaşamı, dayanışma, dostluk, komedi ve eğlence hepsi burada bir arada.	Mahalle yaşamı, dayanışma, dostluk, komedi ve eğlencenin anlatılması amaçlanmış ve amacına ulaşmış bir çizgi filmidir.	Çocuklarımıza dayanışmanın dostluğun ne kadar değerli olduğu aşılarmaya çalışılmış Mahallede yaşama ve hoş vakit geçirme üzerinde durulmuş.
CİCİKİ	Yağmur Ormanları'nın ve Afrika çöllerinin ortasında doğan cici bir leylek Ciciki. Ailesine küçük bir sürpriz yaparak erkenden doğuvermiş. Hemencecik öğrenmek, yeni dünyalar ve bilgiler keşfetmek için sabırsızlanıyormuş çünkü. Maceradan maceraya uçan, keşfetmek için kanat çırpın Ciciki, çocuklara dostluğun, umudun, cesaretin, arkadaşlığın ve elbette yepyeni bilgilerin dünyasına çağırıyor. Öğrenecek çok şey varsa, göç edecek çok yer var demektir.	Gezmeyi, sadece gezmeyi değil gezerken keşfetmeyi, her zaman yeni şeyler öğrenmeyi amaçlar. Bu maceralar içinde dostluk ve arkadaşlık öneminde de bahsedilir.	Her zaman yeni bilgiler öğrenmek, dostluk arkadaşlık çerçevesi içinde anlatılmıştır.
İBİ	İbi ve Tosi yeni yerler, yeni arkadaşlar keşfetmek ve Tosi'ye miras kalan Resimli Baldiyar Atlası'nı bulmak için yolculuğa çıkıyorlar. Hoppa ve Pumba'da bu serüvende İbi'ye eşlik ediyorlar. Zaman zaman yaramazlık yapmıyorlar da değil. Bu tatlı serüvende İbi ve arkadaşları karşılaştıkları problemleri çözerken matematik ve fen	Yeni Yerler keşfetmek. Keşif sırasında harita kullanılarak coğrafyayı sevdirmek amaçlanmıştır aynı zamanda karşılaştıkları problemleri çözmek için fen ve matematikten yararlanmaları çocuklar üzerinde bu branşlara ısınmada fayda sağlamaktadır.	Okul çağına gelmiş çocuklara coğrafya, fen ve matematiği sevdirmek amaçlanmıştır.

	bilimlerinden faydalanarak eğlenceli çözümler üretiyor.		
TEL ALİ	Dünyada onun gibisi yok. Sıra dışı ve çok bilgili. Kelimeleri ve en çok da çocukları çok seviyor. Yepyeni kelimeler, deyimler ve atasözleri öğrenmeleri için onlara yardım ediyor. Nasıl mı yapıyor? Yarışmaya başvuran meraklı çocukları canlı yayında konuk ediyor ve onlara sorular sorup, ipuçları vererek çocukların cevabı bulmasını sağlıyor. Böylece, çocuklar hem yepyeni kelimeler öğreniyor, hem de çok güzel hediyeler kazanıyor. Üstelik, dünya çapında da ödüle* sahip.	Okul çağına giren veya girmek üzere olan çocuklar için Türkçe öğretmeyi amaçlayan kelimeler, deyimler ve atasözlerini çeşitli sıra dışı oyunlarla anlatan ve öğreten bir çizgi film.	Türkçe kelimelerin, atasözlerinin ve deyimlerin çeşitli maceralarla öneminden bahsedilmiştir.
CANIM KARDEŞİM	İki küçük kız kardeş Mine ve ablası Müge'nin sınırsız, sevgi dolu hikayesine hoş geldiniz. İlkokul öğrencisi olan Müge ve onun kocaman bir hayal dünyasına sahip küçük kardeşi Mine, anneleri Lale Hanım ve babaları Galip Bey'in samimi yaşamlarına evin kedisi Mıncır'ın gözüyle tanıklık ediyoruz. Bu sevgi dolu ve neşeli ailenin tatlı maceralarında bütün çocuklara yer var.	Okul çağına gelmiş çocukların hayal dünyasından uzaklaşmaması gerektiği anlatılmıştır. Aile ve kardeş olabilmek olgusunun ve samimiyetin önemi vurgulanmıştır.	Aile olabilmek, kardeşliğin önemi ve bu durumlarda eğlenceli nasıl vakit geçirilebilir mesajını vermek için hazırlanan sevgi dolu bir çizgi film.
DÖRT x 4'LÜ	Mahallenin çocukları Tamtam, Poğaç, Biberiye, Kaptan ve sevimli papağanları Maviş. Mahalle arkadaşlarının yok olmaya yüz tuttuğu günümüzde, sıcacık bir arkadaşlık hepimizi kucaklıyor. Geleneksel sokak oyunları, hayal gücü, yardımseverlik ve arkadaşlık. Bu çizgi dizide herkes kendi çocukluğundan bir parça buluyor.	Yok olmaya yüz tutmuş mahalle arkadaşlarının önemi, geleneksel sokak oyunları yardım severlik işlenmiştir.	Çağımızın hastalığı teknoloji ile çocuklarımız sokaklardan ve arkadaşlıktan uzak kalıyor mahalle ve yardımseverlikten yoksun büyüyorlar. Bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlarla geçirdikleri fazla zaman yüzünden hayal güçleri yok oluyor. Bu çizgi film bu tür konuları ortadan kaldırmayı hedefliyor.
HARİKA KANATLAR	Sevimli Kargo uçağı Jet'in işi teslimattır. Dünyanın her yerindeki çocuklara paketlerini tam zamanında ulaştırmasıyla ünlüdür. Gittiği yerlerin kültürünü öğrenmeyi ve oralarda yeni arkadaşlar edinmeyi de çok seviyor. En çok da teslim ettiği paketlerin çocukları mutlu etmesini... Onlara hem paketlerini ulaştırıyor,	Dünyayı gezerek çocuklarımıza dünyadaki ülkelerin farklı kültürlerini ve buralarda kurulan arkadaşlığı anlatıyor.	Farklı ülkelerdeki farklı kültürleri ve yeni arkadaşlar edinmeyi öğretir.
TRT ÇOCUK 9 - 11 YAŞ GRUP'U ÇİZGİ FİMLER			
Çizgi Film	İçerik	Faydaları	Verdiği Mesaj
BULMACA KULESİ	Can'ın icat ettiği makineyi denerken Bulmaca Kulesi'ne düşen çocukların buradan çıkmaya çalışırken yaşadığı birbirinden eğlenceli maceralar. Akıl, dayanışma ve cesaret, hepsi bir arada.	Bulmaca sayesinde çocuklarımızın zihinlerini geliştirmeyi aynı zamanda dayanışma ve cesaret mesajları verilerek diğer bu özelliklerini de ortaya koymalarını sağlıyor.	Zihni geliştirme önemi, arkadaşlık ve dostluk sayesinde dayanışma, cesaret ve maceraların keyifli oluşundan bahsediliyor.
	Yörük obası olan Akçaoba ve burada yaşayan beş ailenin kültürlerini, masallarını,	Yörüklerin geleneklerini, kültürlerin, masallarını ve yaşantılarını iyi birer arkadaş	Farklı bir kültürlerin geleneklerinin, masal ve kültürlerinin önemi

MAYSA ve BULUT	yaşantılarını, geleneklerini Maysa ve Bulut'un gözüyle keşfe çıkalım mı? Maysa küçük bir Yörük kızı. Çobanlık yapan Bulut ise Maysa'nın en yakın arkadaşı. Bu iki arkadaşın oyunlar, maceralar, türküler ve masallarla dolu yaşamları hem eğlendiriyor hem de Yörüklerin hayatı hakkında bilgi veriyor.	olan maysa ve bulutun gözünden anlatan ve geleneklerine sahip çıkılması mesajını veren bir çizgi film.	ayrıyeten arkadaşlığın bu kültürü tanımadaki faydasından bahsediliyor.
DEDE KORKUT HİKAYELERİ	Yüzyıllardır bu toprakların çocukları masalcı bilge Dede Korkut'un hikayeleriyle büyüdü. Basat, Bamsi Beyrek, Uruz, Tepegöz, Deli Dumrul ve diğer kahramanların öyküleri dilden dile dolaşıp durdu. Şimdi sıra bugünün çocuklarında. Onlar da, Dede Korkut'u kahramanlık, dürüstlük, cesaret ve bilgelik dolu destansı maceralarından ilham alıyor.	Yıllardan beri süre gelen Dede Korkut hikayeleri bir çok nesili, kahramanlık, dürüstlük, bilgelik ve cesaret hikayeleri ile büyütmüş ve bu olguları aşılacak hikaye, sonrasında görselleştirilmiş şekli ile çocuklarımıza fayda sağlıyor.	Dede Korkut alışlagelmiş kahramanlık hikayeleri ile beyaz perdede çocuklarımıza ilham vermeye devam ediyor.
GİZEMLER DİYARINA YOLCULUK	Yeşim, Mert ve Caner'in çok önemli bir görevi vardır. Faziletler Şehri'ni ve içinde barındırdığı faziletleri tehlikelerden korumak. Mehmet Usta ise onların bilge yardımcısı ve Faziletler Kitabı'nın yeryüzünde okuyabilen tek kişidir. Bir gün gelir ve 'eşik' açılır, işte o zaman üç kahraman genç Gizemler Diyarı'na, Göbeklitepe'den Amazon'a, Venezuela'dan Atlantis'e uzanan macera dolu bir yolculuğa çıkarlar.	Arkadaş edinmenin ve beraber hareket etmenin öneminden bahsedilmiştir ayrıyeten sahip olduklarını korumaları gerektiği mesajını veren, bunu yapabilmek için dostlukla, arkadaşlıkla gizemli diyarları kavga etmeden gezebilmek mesajı verilmiştir.	Arkadaşlığın ve dostluğun önemi, verilen görevleri akıl yürüterek yerine getirebilme mesajı verilmiştir.
KELOĞLAN MASALLARI	Nesillerdir yediden yetmiş herkesin çok severek dinlediği ve onunla büyüdüğü Keloğlan masallarını bir de bu şekilde izleyin. Bizim Keloğlan'ın peşini yine aksilikler bırakmıyor, ama her defasında bu kez çok daha eğlenceli bir şekilde bunların üstesinden gelmeyi başarıyor. Zeki, adaletli, yardımsever kişiliği ile herkesin gönlünde taht kurmaya devam ediyor.	Nesilleri büyüten, yetiştiren şimdi ise çizgi filmleri ile çocuklarımıza zorluklardan ve aksiliklerden nasıl kurtulunması zekice anlatan kurtulurken de adaleti ve yardımseverliği elden bırakmayarak çocuklarımıza mesaj veren bir çizgi film.	Aksiliklerle nasıl zeki bir şekilde başa çıkılabileceğini ve bu aksilikler ve zorluklar karşısında adaletli aynı zamanda yardımsever olunması gerektiği üzerinde durulmuş bizden olan Keloğlanın yansıtmasıyla bu tip karakteristik olayların çocuklarımıza aşılmasını sağlanmıştır.
TRT ÇOCUK 12 YAŞ ve ÜZERİ GRU'U ÇİZGİ FİMLER			
ÇİZGİ FİLM	İÇERİK	FAYDALARI	VERDİĞİ MESAJ
VİKİNGLER	Vikinger İsveç'te bir Viking köyü. Bu köyün güçlü şefi Halvar ve onun zeki ve iyi yürekli oğlu Viki. Babası ve mürettebatının düştüğü zor durumları pratik zekasıyla çözen Viki'nin hayatı tam bir serüven. Kaba kuvvet yerine aklını kullanan sevimli Viki'nin maceralarında korsanlar, canavarlar, hazineler ve daha neler neler var.	Vikingerin en büyük özellikleri sahip oldukları gücü ve kuvveti kaba kuvvete çevirmeden kavga etmeden korsan ve canavarlardan akıllarını kullanarak kurtulup hazineye ulaşmalarıdır.	Kaba kuvvetin hiç bir şeyi çözemeyeceği aksine akıl ve zeka ile bir çok şeyin halledilebileceği çocuklarımıza aşlanmaktadır. Her türlü problemi zeka ve sevimlilikle halledilebileceği anlatılmaktadır.

İncelenen 21 adet çizgi film neticesinde kardeşlik bağları, hayal gücü geliştirme, sevginin önemi, Türk kültürü, doğal hayatın önemi, ailenin önemi, arkadaşlık, dayanışma ve mahalle kültürü, yeni bir şeyler öğrenmenin önemi, okul derslerini sevdirmeye yönelik mesajlar, ata sözleri ve deyimlerin anlamları, sosyalleşmenin önemi, farklı yaşam ve farklı kültürlerin tanıtımı, zihni geliştirmenin önemi ve faydası, kaba kuvvetin işlerin çözümünde işe yaramadığı, akıl ve zeka sayesinde problemlerin üstesinden kolayca gelinebildiği anlatılmaktadır.

Türkiye nüfusuna bakıldığında neredeyse %25'lik kısmı 0-14 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu ise nüfusun her 4 kişiden 1'inin çocuk olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'deki çocuk eğitiminin önemi nüfusuna bakıldığında daha da iyi anlaşılmaktadır. Üç ayrı yaş gurubuna bakıldığında (0-4, 5-9 ve 10-14 yaş gurupları) 6 milyondan fazla bir nüfusun olduğu, toplamda da 18 milyondan fazla çocuk nüfusun olduğu görülmektedir.

5- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Temel eğitim konusunda Pepee çocuklara temel bilgileri anlayabilecekleri düzeyde ve eğlendirici vermektedir. Sebze ve meyveleri tanıtip sevdiren Elif'in Düşleri temel bilgileri çocuklara öğretmektedir. Doğa sevgisi, yardımlaşma ve dayanışmanın önemini anlatan Doru çocuklara arkadaşlar ve aile içi yardımlaşmanın önemini anlatmaktadır. Mahalle kültürü, arkadaşlık bağlarını anlatan Rafadan Tayfa çocuklara eğlenceli dakikalar yaşatmaktadır. Önüne gelen sorunları zeka kullanarak çözen Keloğlan, kaba kuvvet yerine zekanın daha etkili olduğunu göstermektedir. Görüldüğü üzere çizgi filmlerde çocukların gelişimine pozitif yönde katkı sağlayacak mesajlar verilmektedir. Doğru davranışlar kazandırıcı, eğitici, öğretici, düşündürücü, kıyaslama becerilerini artırıcı, yeni ufuklar açıcı vb çocukların gelişimleri için gerekli temel bilgileri çocuklara eğlendirerek vermektedir.

Çocukların temel eğitimi aile içinde başladığı için aileden alınan doğru davranışlar ve alışkanlıklar bir çocuğun hayatına yön vermektedir. Temel eğitimi sağlam olmayan çocukların gelişimlerinde farklı sorunlar çıkabildiği bilinmektedir. Genelde davranış bozukluklarının nedenleri araştırılırken insanların çocukluk yaşamlarına ve aile içi iletişime bakılmaktadır. Tüm hayatı etkileyen aile içi iletişim çocukların temel davranışlarını hayati derecede etkilemektedir. Ailelerin çocuklarını evin içinde yaramazlık yapmadan, uslu bir şekilde durdurabilmek için televizyon izlettirmeleri, çizgi film açmaları, aile ile çocuk arasındaki iletişimi azaltırken aynı zamanda çocukları televizyona bağlamaktadır. Bu durum ise televizyon bağımlısı yeni bir neslin yetişmesine neden olmaktadır. Bu yetişen nesli televizyonun zararlı etkilerinden asgari düzeyde etkilenmeleri ve televizyonun faydalarından azami derecede yararlanabilmeleri için, çocuklara yönelik yapımların kaliteli ve yaş düzeylerine uygun olması gerekmektedir.

Çocukların ilk rol modelleri genellikle çizgi film kahramanları olduğunu düşünecek olursak, çizgi filmlerin eğitime yardımcı etkin bir araç olarak kullanılması kolay olacaktır. Çocuklar, çizgi film kahramanları sayesinde temel kavramları kolayca öğrenebilmektedirler. Özellikle dikkat problemi olan ve derslerden çabuk sıkılan çocuklar için eğlendirici bir eğitim ve öğretim aracı olarak çizgi filmler kullanılabilir. Çocukların davranışlarına bakıldığında çizgi film karakterlerinin davranışlarıyla paralellik gösterdiği de görülebilir. Hatta öyle durumlar oluşmaktadır ki, çocuklar gerçekle hayal dünyalarını ayırt edemeyerek, kendilerini çizgi film kahramanları gibi görerek, bu kahramanların yaptığı hareketleri taklit etmektedirler. Bu durum bazen istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir. Örneğin kendini Süpermen olarak gören bir çocuğun pencereden atlayarak uçmaya kalkması neticesinde zarar görmesi. Bu gibi örneklere sıkça rastlanmaktadır.

Televizyon çok faydalı bir araç olarak kullanılabilirken aynı zamanda tamiri mümkün olmayan zararlar da verebilmektedir. Şiddet, cinselliğin ön plana çıkarılması, tüketim kültürünün çocukluk dönemlerinde aşılınmaya başlanması, bencillik, kötü alışkanlıklar gibi istenmeyen davranışların çocuklara kazandırılmasını sağlayabilmektedir. Çocukların gelişiminde çizgi filmlerin zararlı etkilerini yok etmek ve çizgi filmlerden faydalanabilmek için ailelerin bilinçlendirilmesi ve çocuklara izlettirilecek çizgi filmlerin hem yaşlarına uygun olması ve hem de faydalı olmasına dikkat etmeleri önemlidir. Zararlı içerikli olan ve zararlı mesajlar veren çizgi filmlerden çocuklar uzak tutulmalıdır. Bu konu da en büyük görev ise ailelere düşmektedir.

Televizyonda izlenen karakterlerden öğrenilenler çocuklar tarafından tatbik edilmeye çalışılmaktadır. Çocuklar izledikleri çizgi filmlerden çok şey öğrenmektedirler. Bu da bize gösteriyor ki temel eğitimin büyük bir kısmı televizyonlar tarafından çocuklara verilebilmektedir. Aileler çocuklarını kendi istedikleri gibi şekillendirememekte, ailenin yerine bunu televizyon yapmaktadır. Bu durumun önüne geçebilmek için ailelere çocukları ile kaliteli zaman geçirmelerinin önemi anlatılmalıdır. Çocukların televizyon karşısında geçirdikleri zamanı azaltarak kontrol altına alınmalıdır. Çocukların izledikleri programlar ve çizgi filmler aileler tarafından kontrol edilerek zararlı içerik yoksa ve faydalı alışkanlıklar kazandırmaya yönelik mesajlar içeriyorsa çocukların izlemelerine izin verilmelidir.

KAYNAKÇA

- ADAK, A. ÖZDEMİR, A. RAMAZAN, O (2012). "Çizgi Filmlerin Çocukların Davranışları Üzerindeki Etkisinin Anne Görüşlerine Göre İncelenmesi", *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 35, s. 157-173.
- AİNSWORTH, S. (2008). "How do animations influence learning, Current Perspectives on Cognition", *Learning, and Instruction: Recent Innovations in Educational Technology that Facilitate Student Learning Information*, Age Publishing. s 37-67.
- BARAN, M. YILMAZ, A. YILDIRIM, M (2007). "Okul Öncesi Eğitimin Önemi Ve Okul Öncesi Eğitim Yapılarındaki Kullanıcı Gereksinimleri Diyarbakır Huzurevleri Anaokulu Örneği", *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 8, s. 27-44.
- BAYRAKTAR, Z (2014). "Geleneğin Güncellenmesi Bağlamında Masaldan Çizgi Filme Keloğlan Tipi Üzerine", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S. 49, s. 19-51.
- BURSALI, H. ÜNAL, F, T (2015). "Çizgi Dizilerin 5. Ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığına Katkısı", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 29, s. 60-74
- BÜYÜKBAYKAL, G (2007). "Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, s. 31-44.
- CESUR, S. PAKER, O (2007). "Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV Programlarına İlişkin Tercihleri", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* S. 19, s. 106-125.
- ÇAMURDAN, A, D (2007). "Görsel Medyanın Çocuk Sağlığına Etkileri", *Sted*, S. 2, s. 25-31.
- ERGÖZ, H, S (2006). "Çizgi Filmlerin Çocuk Müzik Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi", *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*.
- GAFLOOR, A, K. SHILNA, V (2013). "Role of Concept Cartoon in Chemistry Learning", *Learning Science By Doing – Science*, s. 1-7
- KARACOŞKUN, M, D (2002). "Bireysel Ve Toplumsal Çözümde Televizyon Faktörü Üzerine Düşünceler", *Cumhuriyet İlahiyat dergisi*, S. 6, s. 227-233.
- KARAKUŞ, N (2015). "Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimine Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği)", *Değerler Eğitimi Dergisi* S. 30, s. 251-277.
- KARAMAN, K (2010). "Çizgi/Dizi Film Karakterlerinin Çocukların Tüketim Alışkanlıkları Üzerine Etkisi(Giresun Örneği)", *Karadeniz (Black Sea-Cernoye More) Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 7, s. 66-84.
- ÖNDER, M (2008). "Medya Kısacındaki Çocuklar", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, S. 4, s 183-190
- PRATIWI, M, R (2010). "Improving Pronunciation Ability Using Cartoon Films (A Collaborative Action Research Of The Eighth Grade Students Of Smpn 1 Kaluwro In 2009/2010)", *English Department Teacher Training And Education Faculty Sebelas Maret University Surakarta, Thesis*.
- SALLIS, D, A. RULE, A, C Jennings, E (2009). "Cartooning Your Way to Student Motivation", *Science Scope*. S. 32, s. 22-27.
- ŞEKER, T (2009). "İlk Çocuk Televizyonu: Yumurcak Tv", *Journal of Selçuk communication*, s. 185-189.
- YAĞLI, A (2013). "Çocuğun Eğitiminde Ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou ve Pepee Örneği". *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* S. 8/10, s. 707-719.
- YAVUZ, S. "Çizgi Filmler Okullardaki Şiddetin Kaynağı", <http://www.e-dadi.com/makale-204-Cizgi-filmler-okullardaki-siddetin-kaynagi.html>
- YİNG, L. BLANCHFIELD, P. STONE, R (2010). "A study of primary children learning communication skills by making cartoon film", *Computational Intelligence and Software Engineering (CiSE), 2010 International Conference on*. 2010.
- YORULMAZ, B (2013). "Pepee Çizgi Filminin Din Ve Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 24, s. 438-448.